Коментари на Предлог на Закон за изменување и дополнување на Законот за основно образование

Како што е наведено во објаснувањето на потребата од промена на Законот за основно образование во самиот Предлог на Закон за изменување и дополнување на Законот за основно образование, измените и дополнувањата се вршат со цел еднаков пристап до образование и спречување на сегрегација во училиштата врз основа на расно или етничко потекло. Затоа предлагаме во текстот на законот наместо зборовите „физичко одделување" да се користи терминот сегрегација, и тоа:

Член 1

„Се забранува дискриминација и сегрегација на ученици врз дискриминаторска основа при запишување и формирање на паралелки во основните училишта, согласно Законот за спречување и заштита од дискриминација"

Член 7

„Општината е должна утврдувањето на реонот на училиштата да го прави на начин со кој се спречува и надминува сегрегацијата на учениците Роми"

„Основното училиште не може да запише ученици од друг регион или друга општина ако запишувањето на учениците доведува до дискриминација и сегрегација на ученици Роми, согласно Законот за спречување и заштита од дискриминација"

Коментарот за користење на терминот сегрегација се однесува на целиот Предлог на Закон за изменување и дополнување на Законот за основно образование, вклучително и на сите можни дополнителни измени кои понатака може да бидат додени во Предлог Законот за изменување и дополнување на Законот за основно образование.

Предлагаме да се користи директно терминот сегрегација наместо зборовите физичко одделување затоа што терминот сегрегација во европската пракса се поврзува со состојбата на учениците Роми, ја изразува целосната состојба на не само физичко одделување, туку ги истакнува и побудите поради кои се случува сегрегацијата, односно присутноста на расизам и дискриминација според етничка припадност. Со користење на терминот сегрегација се дава можност правната фела да стекне европска пракса и да го користи и препознае терминот сегрегација не само во областа на образованието, туку и во другите области.

Дополнително, предлагаме да се користи терминот сегрегација поради тоа што:

1. Во самиот Предлог закон (делот на објаснување) е директно содржан зборот сегрегација, и тоа во вкупно 6 наврати каде се наведува и примена на терминот "сегрегација" и од страна на Народниот правобранител и од страна на Комисијата за заштита од дискриминација;
2. Народниот Правобранител во сите свои извештаи за состојбата со сегрегација на децата Роми го користи терминот сегрегација и тоа и текстот на извештаите, како и во насловите на информациите во врска со состојбата на сегрегацијата;
3. Нашиот законски систем веќе го познава терминот сегрегација, и тоа дефинирана во член 12 од Законот за спречување и заштита од дискриминација како: физичко

одделување на лице или група на лица врз дискриминаторска основа без легитимна или објективно оправдана цел;

4. Членот 3 од овој предлог закон се повикува на Законот за спречување и заштита од дискриминација, меѓутоа не го користи теминот сегрегација кој, како што е наведено, е објаснет во Законот за спрелување и заштита од дискриминација;
5. Стратегијата за инклузија на Ромите 2020-2030 исто така го користи терминот сегрегација;
6. Генералната препорака број 13 од Европската Комисија против расизам и нетолеранција на Советот на Европа усвоена на 24ти јуни 2011 година, во препораките под делот образование на државите членки им препорачува да превземат мерки, законски и политички против сегрегација во училиште на децата Роми и истите да ги интегрираат во училишта со мнозинска популација – што значи дека имаме користење на термин сегрегација[1];
7. Последниот Извештај на Европската Комисија за Северна Македонија, како и предходните извештаи нотираат дека „сегрегацијата во училиштата останува значителен проблем“ – што значи дека повторно имаме користење на терминот сегрегација[2] и
8. Самата пресуда на Европскиот Суд за човекови права на која се повикува Предлог Законот го користи терминот сегрегација и има развиено долгогодишна практика на користење на терминот сегрегација, особено во случаеви кои се однесуваат на ученици Роми

Со почит,

Институт за истражување и анализа на политики

Ромалитико, Скопје

[1] Види на https://www.coe.int/en/web/european-commission-against-racism-and-intolerance/recommendation-no.13

[2] Види на https://www.sep.gov.mk/post/?id=5657